

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Helyben: Vidéken:
Egy hóra. . . . 1 kor. Egy hóra. . . 1 kor. 50 fill.
Negyedévre . . 3 . . . Negyedévre 4 . . 50 .

Felolvasó szerkesztő:
IVJ. MÓRICZ PÁL.
Kiadók és laptulajdonosok:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
Placcz-utca 47. és 49. szám.

All az akasztófa . . .

— Akasztás a pavillon-kaszárnya udvarán. —
Debreczen, november 3.

Kedveseim! Mire e sorokat olvassátok, a debreczeni pavillon kaszárnya udvarán áll az akasztófa.

All az akasztófa és a nedves, ködös, őszi reggel borzalmas borulatát még szét sem rebbenthetik a felkelő nap tüzes szárnyu sugarai, midőn porhüvelyétől felszabadul egy bűnös lélek, midőn az erőszakos külső haláltól megdermed az ifju, életerős test, melyet az állatias, vad szenvedélyek ejtettek martalékul.

Kedveseim! Ti pedig, az emberbaráti szeretet és istápolás igéitől hangos művelt társadalom fentartói, mohó izgultsággal várjátok, betűzgetitek a leírásokat a kötélre szánt bűnös testnek, lelkének utolsó vergődéseiről.

És nem veszitek észre, hogy a ti lelketeket, a ti érzelmeket is a gyilkolás vágyának ugyanolyan vad szenvedélye fogja el, a kivégzés rettenetes perczeiről olvasgatván, amilyen állati szenvedély uralta azt a szerencsétlent, a ki bajtársát gyilkolta meg és akivel a mai borus őszi reggelen az akasztófa alatt végezett a hóhér.

És nem veszitek észre, hogy a ti ezen vágyódásokat az erőszakos kivégzés lángoló perczeinek idegborzongató kiélvezésére, mohó megösmérésére a bűnös ember vergődő teste felett, — majdnem megdöbentőbb, majdnem iszonyatosabb elnemtelenedésre mu at, mint az a véres bűn, mely Kriszta Traján oláh bakát az akasztófára juttatja.

Az a fegyenczruhába bujtatott, a bajtársiságból kidobott gyilkos katona félvad, tanulatlan, műveletlen emberi salak volt, akit, úgy lehet, senki nem oktatott jóra. A kinek a nyers, vad környezetéből az emberi szeretet, az emberi felvilágosodás eszméi ki voltak rekesztve. Ki csodálhatja tehát, ha lelke örökös homályban maradt? Hisz a kaszárnya zord falai sem alkalmasok az emberi lélek földerítéséhez. Tehát ki csodálhatja, hogy az a véres kezű fél-

vad ember, kit puskatussal törtek a rideg fegyelembe is, csak az akasztófa alatt ébredt fel lelkileg? . . . Most sir! Most orditoz! Most mellét veri! Homályba borult lelke előtt a halál kapujánál tulvilági fények lobbannak fel! És minél inkább hanyatlik dermedő testének életereje, lelke előtt annál inkább megvilágosodik cselekedetének szörnyüése . . .

Kedveseim! Ti pedig, a kik az ujságok izgató, durva soraiból úgy szürcsölitek az akasztófán vergődöt test halálverejtékeit, mint balzsamo; és mint rettenetes orvadarak lesitek a halálra ítélt vergődő lelkének utolsó kinszenvedéseit, epedezvén, hogy minél meztelenebbül tárja fel azokat az ujság magatoknak és családotoknak szórakoztatására, nem-e vagytok borzalmasabbak, mint az a akasztófa alá állított, az akasztófa horgára hurkolt oláh legény? Hisz ti, a a kik legalább lapot olvastok, mindnyájan jártatok iskolába. Kedveseim, titeket a templomokba is napról-napra hívogat a harangok ércszava. Kisebb vagy nagyobb mértékben a művelődés, a felvilágosodás eszméivel és eszményeivel is ösmersők vagytok. Hivalkodó társadalmatokat az emberbaráti szeretet intézményeivel igyekeztek emelni a nemesülés, a tökéletesedés felé! És ime mégis a művelt, a felvilágosodott, a nemes, az emberbaráti jelszavaktól hangos társadalom, mint vérszopó szörny vonaglik a gyönyörűségtől, hogy emberölésnek, emberpusztításnak lehet a tanúja, sőt részese: a lelketlen, de fürge ujságtudósítások nyomán.

Kedveseim! az a félvad, műveletlen gyilkos az akasztófán az őszi, hideg borulatától eltakartan, minden jobb érzésü ember részvétét felkelti a fohászodással, hogy legyen megbocsátva iszonyatos büne abban a tulsó világban, mely a sirdombokon felül következik . . . Hanem a ti vágyódásokat, a ti izgalmas érdeklődéseket a halálverejtékek piacra dobása iránt annál visszataszítóbb, annál megdöbentőbb, annál inkább kihívja a jobb lelkek ítéletét, mert ti tudjátok, hogy mi a gyilkosság és a gyilkolás, — szertelen

lelketekkel mégis úgy repesnek a rettenetes bitófa körül, mint fekete hollók.

All az akasztófa . . .

All az akasztófa és mire eme sorokat olvassátok: a pribék is végezett áldozatával. Mert áldozat az, a kit a nagyhangú, nemtörődös társadalom, a nagyigényü mostoha állam tanulatlanul, műveletlenül, vadállatias oktalanságban, emberhez nem illő lelkivakságban enged felburjánózni egészen az akasztófaig . . .

Kedveseim! Mire e sorokat olvassátok: az ó-szövetségben megirt kegyetlen ítéletet elvégezte a hivatásos hóhér. Az életért az életet megkapta a tömeg, melynek gyilkolási szenvedélye ilyenkor rikoltva harsog fel mindenfelől.

Ezek a rikoltó szenvedélyek rettenetes, megdöbentő, lesújtó bizonyágai a felvilágosodottságával, műveltségével, emberbaráti szeretetével hivalkodó tömeg visszamaradottságának és visszartartott, de folyton az alkalomra leselkedő vadállatiasságának; valamiként a művelt emberiségnek, a haladás korszakának az is egyik legnagyobb szégyene, sőt szörnyüése, hogy bár Krisztus Urunk keresztre feszítése óta 1904. esztendőtt röttünk fel az idők vén szálfájára, mégis áll, a varjaktól, hollóktól körül kárógva ma is áll és követeli czégéres áldozatait az akasztófa . .

Ifjabb Móricz Pál.

Politikai híreink.

— November 3-án. —

Puky Gyula a tisztviselők függetlenségéről.

A főváros II. kerületében erősen szervezkedik az ujpárt. Hetenkint egyszer értekezlet tartanak, s minden alkalommal egyes közigazdasági vagy közjogi kérdéssről fölolvastatást rendeznek. Tegnap este dr. Oláh Dezső, az ujpárt központjának kiküldöttje a közigazgatás reformjáról tartott érdekes értekezést. Előadásában a házszabályrevízió val is foglalkozott, majd rátért a választási jog reformjára, melyet a nemzeti akarat szabád és igaz megnyilvánulására uem tart elegendőnek, hanem szükségesnek véli a közigazgatási reformot is, melynek föladatát az önkormányzati jog biztosítása kell, hogy képezze. Hosszasabban ismertette a közigazgatási tisztviselőknek működését, hatáskörét

Sirolin

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer: **tüdőbetegeknél, légzőszervek hurutos bajainál** ugymint **idült bronchitis, szamarhurut** és különösen **lábbadozóknál influenza után** ajánlatik. Emeli az étvágyat és a testsúlyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4.— kor.-ért kapható. — Figyeljünk, hogy minden üveg aianti czéggel legyen ellátva.
F. Hoffmann-La Roche & Co vegyészeti gyár **Basel** (Svájcz.)

és a kormányval való viszonyát. A nagy tetszés-el fogadott előadás után Puky Gyula volt főispán az előadóval polemizált s azon véleményének adott kifejezést, hogy a közigazgatási tisztviselőknél nem arra kell helyezni a főszólyt, hogy azokat választják e, vagy kinevezés útján kerülnek e állásukhoz, hanem hogy függetlenek legyenek. Ezután Krieszhaber Adolf elnök bejelentette az értekezletnek, hogy a párt választmányának küldöttsége tisztelgett a napokban báró Bánffy Dezsőnél, hogy hatvanegyedik születése napja alkalomból üdvözölje.

Politikai helyzet.

Mi sem természetesebb, mint az, hogy a Ház ma inkább a helyzet, mint a napirend foglalkoztatta. A pártok már ma felvonultak és talán még sohasem volt annyi képviselő együtt, mint ma — a folyosón, ahol a tárgyalások, kapacitálások és kombinációk folytak. Este minden pártnak hivatalos értekezlete lesz; az anyagot a folyosón készítik elő.

A főerdeklődés a Kossuth-párt felé irányul, melynek kebelében új terv is merült fel a mai megbeszélések során. A tervet Mezössy Béla eszelte ki, szerinte a függetlenségi pártnak csak az lehet az álláspontja, hogy a házszabályok némi módosítására szükség volna, de ezt csak teljesen nyugodt módon, minden provokáció nélkül és pártközi bizottság kiküldésével, melyben teljesen egyenlő számban vannak a kormánypártiak és ellenzékiek és ez a bizottság a kormánytól teljesen függetlenül vitassa meg és kölcsönös kapacitáció útján mindig egyhangulag állapítsa meg a módosítások szükségét, mértékét és formáját. — Ezzel a párt dokumentálná azt, hogy nem akar mindenáron obstrukciót és ha Tisza ezt a méltányos elintézt elnem fogadja, a párt szalválva van és nyugodt lelkiismerettel belemehet a legszélsőbb harciba. A tervről a kormánypártiak nem mernek még véleményt mondani, mert nem ismerik még Tisza

felfogását; az ellenzéken ellenben máris eltérők a nézetek.

A mindenáron harozias rész ezt a tervet is visszautasítja és azt mondja, hogy Tiszának semmit; neki vagy retíralnia vagy buknia kell.

Vannak olyanok is, akiknek ez a megoldás tetszenék; nem lehetetlen, hogy Tiszának is tetszeni fog, mert ez csakugyan aranyhid volna a miniszterelnök számára. Kérdés azonban, hogy a végletekig menő harc hivi, akar-nak e egyáltalában módot nyújtani a visszavonulásra és nem fog-e a békét kísérő terv pártbontást vagy legalább is vizsályt okozni az ellenzéken? Majd elvállik!

Angol orosz konfliktus.

Az angol orosz konfliktus újabb hírtelen elmérgesedését az angol lapok félreértésnek mondják és úgy magyarázzák a dolgot, hogy Balfour miniszterelnök beszédét tévesen fogták fel. Ez a magyarázat azonban kétségtelenül valószínűtlen és így az ügy tulajdonképpen nincs földerítve. Mert tény az, hogy az oroszok eltávoztak Vigóból anélkül, hogy Angliát megkérdezték volna. Angliának ez nem tetszett és azért tovább mozgósított. Ha Balfour mindjárt azt mondta volna, hogy Anglia nem ragaszkodik a balti flotta Vigóban való maradásához, hanem megelégszik a bűnös tisztek hátrahagyásával, akkor a mozgósítás kétségtelenül nem történt volna, mert erről a miniszterelnöknek előzetes tudomásának kellett lennie s akkor leintették volna.

Az angol kormány utólagos beleegyezése a meglevő állapotba és a magyarázatok tehát leplezgetnek valamit, valószínűleg azt, hogy Angliát kudarc érte, mert nem mert kellőleg fellépni Oroszország ellen. A helyzet tehát nincs tisztázva. Az a négy orosz tengerésztest, aki a hulli esetért számot fog adni a nemzetközi bizottság előtt, tegnap Vigóból Pétervárra utazott. A nemzetközi bizottság összeülésétől még most sincs pozitív hír. Ugy látszik, az eljárás hosszadalmas lesz. Anglia csak tegnap küldte el Pétervárra a választott bíróságra vonatkozó javaslatát. Nehéz elosztatni azt a gyanút, hogy ez az egész konfliktus el fog sekélyesedni a választott bírósági eljárás folyamán.

Az orosz sajtó rendületlenül megmarad

amaz állítás mellett, hogy tényleg japán hadigözcsők voltak az északtengeri vizeken és így a hulli esetért a balti flottát nem érheti vád és felelősségre nem vonható. Az ügyre valószínűleg ráterítik majd a diplomáciai titokzatosság mindent kimagyarázó leplét.

Vármegyénk és vidéke.

Megyebizottsági tagok választása.

Hajdumegyében a megyebizottsági tagok választását november 10. napjára tűzte ki Rásó Gyula alispán. A választás már az új rend és beosztás szerint fog történni a következő sorrendben:

I. Földesi kerület. Választ 1 bizottsági tagot 6 évre. A megbírástok lejár: Ványi Lajos, Gy. Kerecs Imre, Balásházy Gyula, Fodor János és Boros Lajos megye bizottsági tagoknak. Választási elnök lesz Ványi Sándor, helyettese Balogh Sándor.

II. Nádudvari kerület. A megbírástok lejár Rásó Gyula, Pap Sándor, Ács Nagy Sándor és Ludány Géza bizottsági tagoknak. Most az új beosztás értelmében nem választ.

III. Püspökkladányi kerület. Kilépnek Kéri Lajos és Baranyai Lajos, aki meghalt. Választani fog 4 bizottsági tagot 6 évi megbírástással. Választási elnök Kiss Ferencz, helyettese Balogh Sándor.

IV. Kabai kerület. Kilépnek ifju Nagy Lajos és Bálint Imre. Választ 5 bizottsági tagot, négyet 6, egyet 3 évi megbírástással. Választási elnök Dávidházy János, helyettese Bartha Lajos.

V. Hajduszováti kerület. Kilépnek Jakucs Sándor és Szűcs Ferencz. Most 2 bizottsági 6 évi megbírástással. Választási elnök Jakucs Sándor, helyettese Nádházy Béni.

VI. Tetétlen-mikepécsi kerület. Kilépnek Orosz István és Pápay János. Most 2 bizottsági tagot választ 6 évi megbírástással. Elnök Piacsek Sándor, helyettese Egri Dániel.

VII. Balmazújváros alsó-felsőjózsvai kerület. Kilépnek Kovács Ferencz és Györfy István. Most választ 2 bizottsági tagot 6 évi megbírástással. Választási elnök Illyés Endre, helyettese Toronyi János.

VIII. Hajdusámson-téglási kerület. Kilépnek Stern Mór, Magyar János és Zicherman Jakab. Most választ 1 bizottsági tagot 6 éves megbírástással.

IX. Tiszacsege-egyeki kerület. Ki-

Fésüs káplár esete.

— 1880 február 17. —

Az utolsó éjszakáját a siralomházban most töltötte az a vaderköcsü oláh baka Kriszta Traján, a kit a pavillon kaszárnya udvarán ma kötöttek fel az akasztófára.

Különfélék a vélekedések a haláliteletekről. A nép nevelésével, a nép felkarolásával az erkölcsök vadulását nagy mértékben orvosolni lehetne és ez volna a módja, hogy végre az akasztófát is a sötét idők kinzókamaráinak gyilkos eszközei mellőlomtárba telessük.

De nem erről akarok véleményt mondani, hanem a Kriszta Traján gyalogos akasztásával kapcsolatban egy még a sokak emlékében fentmaradt hasonlatos esetet frissítik fel.

Debreczenben még sokan emlékeznek a Fésüs-káplár esetére. Fésüs káplárt is, ki a 39 dik gyalogezrednek volt a legdélcegebb altisztje, szintén így akasztották fel, mint most Kriszta Trajánt. Igen megható eset volt

ez és a mende-mondások kész regénytárgyat színezték ki belőle.

Fésüs káplár nem volt ilyen félvad emberiképi állat, mint Kriszta Traján. Iskolázott, értelmes magyar fiu volt. Akkor úgy tartották, hogy Fésüs káplár a legszebb baka, a legdélcegebb altiszt ebben a híres magyar ezredben. Az értelmes, művelt, dalás katonát szerette mindenki, csak a kapitányja, bizonyos Cz. nevű kapitány, vasszigoru, zord katoná ember agyarkodott reá. Valóságosan üldözte Fésüs káplárt.

A mende-mondások szerint valamiféle asszony, valami színésznő selymes hajaszála is belefónódott ebbe a szomorú esembe, a melynek jobbra érdemes emberi élet esett áldozatául.

A szép Fésüs káplár a sok hajsza ellen végül is fellázadt és önuralmát veszítette. Kint a gyakorló-téren rálött a kapitányra. A golyó a kapitány mellett süvített el, mert másik altiszt félreütötte a puskacsövét. Fésüst lefegyverezték és az orvul

tamadott kapitány ezen szóval tépte le a káplár domboru melléről a lövész bojtot: — Kutya! Ezt sem érdemled! Ha csak így tudsz czélba löni.

Fésüs átkozva hörögte vissza, csak azt sajnálja, hogy agyon nem lötte.

Fésüs káplár a vallatás során sem tagadta meg gyilkos elhatározását. Semmi bűnbánást sem mutatott, sőt folyton hangoztatta, ha még egyszer szabadulna, akkor sem kimélné meg a golyótól Cz. kapitányt.

Csúf halálra, akasztófa halálra ítélték az ezred legszebb altisztjét. Künt a város alatt hajtották végre az ítéletet. És sok nő könnyezve kísérte utolsó útjára Fésüs káplárt. . . . Most hogy a vad Kriszta Traján oláh katonát, az újságárúsító rikkancssereg üdvözlától körülrikoltozva, akasztófára kötik, eszembe jutott ez a másik bús történetke is! Debreczenben talán még emlékeznek néhányan a szép Fésüs káplár esetére. Sokan megsiratták szegényt.

Öreg őrmester.

lépnek Tury Péter, Kardos Géza és Dévics Lajos. Most nem választ.

X. **Hajduböszörményi kerület.** Ki lépnek Löki Sándor, Kelemen Gábor, Szabó András, Győrössi Imre, ifju Kövér Pál és ifju Sívágó Gábor, aki meghalt. Most négy alkerületre oszlik és pedig: Első választó kerület választ 5 bizottsági tagot, négyet 6, egyet 3 évi megbizatással. Választási elnök lesz Lévy Márton, helyettese Gál Bertalan. — Második alválasztó kerület ugyancsak 5 bizottsági tagot választ, négyet 6, egyet 3 évre. Választási elnök: Pápay Károly, helyettese U. Szabó Antal. — Harmadik alválasztó kerület 5 bizottsági tagot, négyet 6, egyet 3 évre. Választási elnök Győrössi Móricz, helyettese U. Szabó Lajos. — Negyedik alválasztó kerület választ 9 bizottsági tagot, ötöt 6, négyet 3 évre. Választási elnök Szolnoki Gerzson, helyettese Kelemen Gábor.

XI. **Hajduszoboszlói kerület.** Kilépnek: Horog Samuel, K. Kovács József, Oláh Miklós, Csanádi István, Borbély Sámuel, Czegléd Lajos. Most választ 4 alválasztó kerületre osztva 19 bizottsági tagot. Az első alválasztó kerület 4 b. tagot 6 évi megbizatással. Elnök Dr. Baltazár Dezső, helyettese Sági Ferencz. — A második alkerület 5 b. tagot, háromat 6, kettőt 3 évre. Elnök Padrah Sándor, helyettese Oláh Miklós. — A harmadik alkerület választ 4 b. tagot, háromat 6, egyet 3 évre. Elnök Fekete Sándor, helyettese Váci Ferencz. — A negyedik alkerület választ 6 b. tagot, háromat 6 és háromat 3 évre. Elnök Fogthü János, helyettese Hetey Ignác.

XII. **Hajdunánási választó kerület.** Kilépnek ifju Nagy Kálmán, Csuka László, Magi Bálint, Lente Lajos, Vitéz József, Móricz Imre, Sebestyén Miklós, Udvarhelyi József, Mirkó Imre, Papp Lajos, elhalt Ujváry Ödön. Most választ öt választókerületben 11 bizottsági tagot. Az első alválasztó kerület 2 bizottsági tagot 6 évre. Elnök: Péntes László, helyettese ifju Nagy Kálmán. — második alválasztó kerület 2 b. tagot 6 évre. Elnök: Pákozdy Lajos, helyettese Berencsy Gyula. A harmadik alválasztó kerület 3 b. tagot, kettőt 6, egyet 3, évre. Elnök: dr. Nagy Lajos, helyettese dr. Csuka Lajos. A negyedik alválasztó kerület 2 b. tagot 6 évre. Elnök: Oláh Gyula, helyettese Gál István. Az ötödik alválasztó kerület 2 b. tagot 6 évre. Elnök: dr. Nagy Gábor, helyettese: Csorvási János.

XIII. **Hajdudorogi választó kerület.** Kilépnek: Görög Ferencz, Bence Antal, Farkas Győző, Révész Mihály, M. Tóth Pál. Most választott az első alkerület 3, a második alkerület 2 bizottsági tagot 6 évi megbizatással. Az első alválasztó kerületben elnök: Farkas Pál, helyettese: Tóth Imre. A másodikban elnök: Kömmerling János, helyettese Farkas Győző.

XIV. **Hajdudorogi választó kerület.** Kilépnek: Varga Gábor, Farkas Gábor, Simon Károly.

Most választ 2 alválasztó kerületre osztva 6 bizottsági tagok pedig az első népesebb alválasztó kerületben 3 bizottsági tagot 6 évi megbizatással; a második alválasztó kerületben 3 bizottsági tagot, kettőt 6 évi egyet 3 évi megbizatással.

XV. **Vámospércsi kerület.** Ez új kerület. Most választ 3 bizottsági tagot, kettőt 6, kettőt 3 évi megbizatással. Elnök Harcsarik Géza, helyettese Kohutovics János.

Magyar átirat a debreczeni konzulátustól. A berlini magyar-osztrák főkonzul átiratában kereste meg a debreczeni központi fősolgabírószágot, hogy Krémer Dezső berli egyetemi hallgató ott a konzulátusnál állhasson elő sorozásra. Az átirat hibátlan magyar nyelvű, a mi pedig a vajmi ritkán fordul elő.

Bocskai István szobra. Az országos magyar képzőművészeti tanács Zsilinszky Mihály államtitkár elnökle alatt tartott ülésében szemle alá vette Bocskay István erdélyi fejedelem életnagyságu emlékszobrát, melyet Holló Barnabás szobrász mintázott. A tanács a szobormintát művészi, sikerült alkotásnak ítélte és így azt még a télen ércbe fogják önteni. Az emlékművet Hajduböszörményben állítják fel. Ugyan ezen hírrel kapcsolatban megemlítjük, hogy a Hajduböszörményben felállítandó Bocskay-szohorra újabban Torontál vármegye 100 kor., Kaszás József 20 kor., Szilágy vármegye 50 kor., Bars vármegye 50 kor., Szepes vármegyei gyűjtés 37 kor. 84 fillér, Torda-Aranyos vármegye 2 kor. 70 fillér, Rottinger Lajos 100 kor., Békés vármegye 100 kor., összesen 460 korona 54 fillért adakoztak. A előbbi kimutásban 35 502 korona 30 fillér, együtt 35,962 kor. 84 fillér volt kitüntetve.

Hangverseny és táncmulatság Püspökladányban. Nevezetes napja lesz a püspökladányi ev. reform. egyháznak a hó utolsó vasárnapjain, azaz 27-ikén. Akkor fogják a templomot, melyet 50 ezer korona költséggel új alakítottak, a közhasználatba átbocsátani. Mivel a torony még nincsen készen s az idő rövidsége miatt az orgonát sem lehetett beállítani a hivatalos felavatás a jövő tavaszra marad. De azért az első isteni tisztelet megtartásának öröme a hívek egy nagyobb szabású hangverseny és táncmulatság rendezését határozta el. E célból a rendezés nagy munkája már megindult. Az egyház előjáróinak kérésére Zichy Géza gróf megengedte, hogy „Nemo” cz. operájának egyik leghatásosabb áriáját környekünk egyik legkitünőbb baritonistája Jánossy Antal elénekelje. A rendezőség érintkezésbe lépett a főiskolai énekkar vezetésével azért, hogy az énekkar 25 tagja a hangversenyen közreműködjen. A program még nincs megállapítva, az egyes számok betöltéséről most gondoskodik a rendezőség. Annyi bizonyos, hogy az a hangverseny, melynek a vidék legjobb erői a debreczeni főisk. kantus lesznek szereplői, a hallgatóságának igazi élvezetet fog nyújtani, nem is szólva a táncmulatságról, melyről csak annyit mondunk, hogy nem kell ott reklám, hol 25 debreczeni jó táncos diák mulattatja az ott levő hölgy közönséget.

Mi az ujság?

Kitüntetések. A hivatalos lap közli, hogy a király Vaszilievics Vazul kuriai bírónak és törvényes utódainak nyugalmaztatása alkalmából a magyar nemességet „temesrékasi” előnévvel díjmentesen adományozta. — Ugyancsak a hivatalos lap közli, hogy a király Lichtenberger Ignácznak, az „Adria” vezértitkáranak, a biztosítási ügy terén szerzett érdemei elismerésül, a Ferenc József-rend tiszti keresztjét adományozta.

Kétszer keresztelték meg. Mintegy huszonöt évvel ezelőtt történt, hogy egyik bácsvármegyei fiatal asszony Titelen adott életet egy kis fiúnak. A gyermeket ott meg is keresztelték. Azután B.-földváron dajkaságba adta a gyermeket. Elfelejtette azonban a tartásdíjat fizetni s emiatt a gyermeket egy éjszaka pályában a templom kilincsére kötötték. A talált

gyermeket Földvári András névre keresztelték. A fiút iparosnak taníttatta a község, katona is volt már. Kikerült Morvaországba, hol egy csinos morva kisasszonyba lett szerelmes. Most, hogy elakarta venni feleségül, a keresztlevélre volt szüksége. Ekkor derült ki, hogy ki ő, addig járt a dolog után, míg még nem tudta anyja nevét is, de akkor azt is megtudta, hogy Titelen megkeresztelték, de más névre és ott mint katonaszökevényt vagy is mint ismeretlen helyre távozottat még most is keresik. A duplán keresztelt fiatal ember most nem tudja, hogy melyik nevet viselje.

Eltélt orvos. Orsováról írják: Április hónapjában a topleti vasúti vonalon Hib Simon munkás egy teherkocsi alá került és súlyosan megsérült az egyik lábán. Társai egy kis vasúti kocsin Mehádiába vitték, az ottani vasúti orvos, Pop Mihály dr. a nélkül, hogy a megsebesültet megvizsgálta volna, arra utasította a munkásokat, hogy Hibet vigyék az orvosi kórházba. Hib néhány nap mulva meghalt a kórházban és a járásbíró által elrendelt boncolás kiderítette, hogy a halált vérmérgezés okozta. A járásbíró Pop dr. ellen az orvosi segítség megtagadása miatt megindította az eljárást. Az orvos azzal védekezett, hogy azt a kötést, melyet a munkások tettek a beteg sebére elegendőnek tartotta és hogy az állományon a szükséges sebészeti eszközök nem állottak rendelkezésére. A járásbíró az orvost 100 korona pénz bírsággal sújtotta. A felelősségi bíróság megerősítette ezt az ítéletet, egyúttal pedig arra utasította a káranbeszi ügyészséget, hogy az orvos ellen emeljen vádat gondatlanságból okozott emberölés miatt.

Sikkasztó könyvelő. A rendőrség néhány nap előtt feljelentést tett egy fővárosi nagy kalapgyáros czég a könyvelője ellen, aki kétezer koronát sikkasztott. A könyvelőt Szvoboda Lajosnak hívják, huszonnyolc éves, nős ember. Tegnapelőtt tették meg ellene a feljelentést, de mire a rendőrök kiértek a Viola-utcai kis egy szobás lakására már üresen találták. Szvoboda megszökött. Magával vitte a feleséget és az anyja is úgy látszik mind a hárman Amerika felé vettek az utjukat. Ezelőtt körülbelül két hónappal Szvobodának öngyilkos lett a fiatal felesége, alig néhány hónappal az esküvő után. Elvágta az ereit; de a kórházban talpra állították, az asszony visszakerült a férjéhez. Most, hogy a fiatal férj sikkasztott és megszökött, egyszerre világos lett Szvobodáné öngyilkossági oka. Arról lehetett szó, hogy az asszonyt is beavatta a férj a sikkasztásba, a ki azonban félt a következményektől és inkább el akart pusztulni, sem hogy börtönbe kerüljön.

Országgyűlés.

(Budapest, november 3.)

A mai ülés eseménye, hogy a Ház többsége elhatározta, hogy Tisza gróf kormányelnök házszabálmódosító indítványának megokolását a holnapki ülés napirendjére tűzi ki.

A képviselők: jobboldaliak, ellenzékiek nagy számban vonultak fel a mai ülésre és ideiktathatjuk azt is, hogy mind a két taborban egyformán készülnék a házszabályok dolgán támadó küzdelemre.

Elnök: Perczel Dezső.

A jegyzőkönyvet hitelesítették, majd pedig a bejelentésekre került a sor.

Perczel Dezső elnök előterjesztést tesz arra, hogy a Ház tüzze a holnapi ülés napirendjére a házszabályok módosításáról szóló kormányelnöki indítványnak megokolását. A Ház erről egyszerű szavazással dönt. (Helyeslés a jobboldalon.)

A Ház többsége tehát elfogadta az elnöki előterjesztést és így holnap napirenden lesz a házszabályok módosításáról szóló indítvány megokolása is.

A napirendre tértek át, a Rába szabályozásáról szóló törvényjavaslat folytatlagos tárgyalására.

Személyeskedések.

Bolgar Ferencz személyes kérdésben szólalt fel. Thaly rossz néven vette, hogy a függetlenségi pártban történeteket szóló szóvá tette. Ehhez joga volt, mert az, hogy Thaly egy felszólalás hatása alatt a függetlenségi párt álláspontját máról holnapra megváltoztatta, oly esemény, amelylyel szemben nyilvános kritikát lehet alkalmazni, anélkül, hogy ezzel valaki tapintatlanságot követne el.

Kossuth Ferencz személyes kérdésben szólalt fel. A függetlenségi párt azért változtatta meg álláspontját, mert meghajolt az érvek előtt.

Batthyány Tivadar gróf ugyancsak személyes kérdésben szólal fel. Hangsúlyozza, hogy minapi beszédében a kis existenciák védelmére kelt s egyetlen szóval sem vádolta az uradalmakat.

A földmivelésügyi miniszter zárószava.

Tallán Béla földmivelésügyi miniszter szerint ez tisztán közgazdasági kérdés, a politikának ehhez nincs köze. Batthyány Tivadar gróffal szemben azt vitatja, hogy a kormány nem volt szűkkeblű, elment a leglégszűkebb határig. De a közvetlen támogatást, melyben a kormány az érdekeit birtokosokat a szabályozás révén részesíti, meghaladja a három millió kilencszázézer koronát s az 1910 utáni adóelengedésekben rejlt közvetett támogatás is meghaladja a másfél millió koronát. Különben nem lehet azt sem mondani, hogy a Rábaszabályozási társulat nagyon rosszul áll, mert 42 tiszai ármentesítő társulat közül 18. a 28 dunai társulat közül 6 követel nagyobb díjat, mint a Rábatársulat s csak 3 tiszai és 6 dunai társulatnál kisebb az ármentesítési díj holdanként, mint a Rábaszabályozó társulatnál. Azt a kérdést, hogy a kormány a Fertő-érdekeltségét bocsássák ki a társulat kötelékéből, nem lehet teljesíteni, mert akkor a kisbirtokosokkal együtt 56 ezer holdnyi nagybirtok is kiszabadulna a társulat kötelékéből. Válaszol ezután a részletekérdésekre is és végül a törvényjavaslatnak eredeti szövegben való elfogadását ajánlja.

Elnök a vitát bezárja.

Heltal Ferencz előadó a benyújtott indítványok elvetését kérte.

Rakovszky István határozati javaslatát okolja meg, amely szerint a Ház a javaslatot azzal utasítsa a pénzügyi bizottságra, hogy akként módosítsa, hogy a munkák az érdekeltség újabb megterhelése nélkül az állam költségén eszközöltessenek.

UJDONSÁGOK.

Halálra ítélt oláh baka.

Akasztás a Pavillon-kaszárnyában.

Ma reggel 7 órakor a Pavillon-kaszárnya raktárának udvarán fel fogják akasztani **Kriszta** Traján 101. gyalogezredbeli közkaptonát. A halálos ítélet csütörtökön reggel érkezett le és mire e lapunkat a közönség olvassa, már eleget tettek a földi igazság szolgáltatásának.

Kriszta elvetemült ember volt, aki nem sokra becsülte a más életét és csak véletlen szerencse, hogy csupán **Varga** András őrvezető esett áldozatul verszomjas indulatának. Mert ő ölt volna, amint leplezetlenül bevallotta, mást is megölt volna.

Először a főhadnagyára lőtt négy év előtt, aki nyomorékja maradt e merényletnek. Már akkor halálra ítélték, de a felsőbb bíróság tagadásával szemben nem talált elegendő terhelő bizonyítékot, miért is felmentette. Ezután a káplárját, aki ellene vallott, a kapitánya szemé láttára úgy ütötte arczul, hogy ez fölére megsiketült. Ekkor két évi fegyházat kapott.

De a fegyház, amelyet az aradi várban töltött el, nem javította meg, hanem ezután még daczosabb és kihívóbb magaviseletet tanusított.

Nagyon csekély dolog miatt esküdtött halálos bosszút **Varga** András őrvezetőjére. Keveselte a zupát, és az őrvezetőre ráripakodott ezért, aki rendreutasította és az így támadt feleselésből kifolyólag süttötte rá **Kriszta** a gyilkos fegyvert.

Hogy esett **Kriszta** a gyilkosságba?

A debreczeni lapok szenzációt és izgalmat hajhászó rendkívüli kiadásai sok valótlanságokat összefirkáltak a **Kriszta** Traján azon gyilkosságáról a mely miatt most az akasztófán végez vele a hóhér.

Kriszta Traján még a tavaszon, a 101-dik gyalogezred békés-csabai kaszárnyájában követte el ezt a gyilkosságot, a mely miatt most akasztófa halállal kellett lakolnia és a melynek részleteiről az egyidejűleg Békés-Csabáról küldött eredeti és hiteles tudósításunk, a mely annak idején a Debreczeni Független Ujságban megjelent, mely a mai ítélet következtében ismét érdekessé vált, így hangzik.

Fenyegeti a főhadnagyot, agyonlövi az őrvezetőt.

Kriszta Traján, temesmegyei gerebenzi illetőségű legény még 1900-ban önként soroztatta be magát katonának és mindjárt be is vonult a békéscsabai 101. gyalogezred 6-ik századába. De az önkéntesen bevonult katonával ugyancsak sok baja akadt fölebbvalóinak. Egyre-másra követte el a vétségeket, amikért persze kijárt neki a büntetések egész halmaza. Ez aztán végleg kihozta a sodrából a vadlegényt és egyszer ki is fakadt, hogy ha ez így megy tovább, előbb-utóbb *lelővi a főhadnagyot*. A főhadnagy, akit lelővéssel fenyegette **Angster** Rudolf volt. Meghalotta ezt **Fekete** káplár és jelentést tett **Kriszta** fenyegetéséről. **Krisztát** elővették és mikor kihallgatás alkalmával a káplár tanuságot tett erről, **Kriszta** odaugrott

hozzá és úgy arczul ütötte, hogy az elesett. Ezért két évi várfogságra ítélték.

Büntetésének betöltése után visszakerült századához. De már az első napokban oly rosszul viselte magát, hogy a századgarancsnok kénytelen volt őt többször egyes fogsággal büntetni. Majd összeveszett **Varga** András freiterrrel is, a ki följelentette ezért. **Kriszta** bosszút forralt és aztán a déli menázsiosztásnál ismét összeveszett **Vargával**. Keveselte a zupát. Éketlen káromkodásra fakadt, mire **Varga** csendesen megjegyezte:

— Más sem kapott többet.

Erre **Kriszta** még nagyobb dühbe jött és fenyegetőleg mondta **Vargának**, hogy vigyázzon magára, mert baj lesz. **Krisztainak** vártára kellett mennie s kikapta a szokásos egy darab éles töltést. Ezt magához vevén, kikérezte a káplártól s majd egy félreeső helyen megtöltve a fegyvert, visszatért a szobába. A várta már készen állott, **Kriszta** azonban nem csatlakozott, hanem az ablakmélyedésbe huzódott. Vilámgyorsan lekapta válláról a fegyvert és 27 ember szemeláttára lelötte **Varga** **Andrást**. A szerencsétlen ember csak ennyit mondott:

— Jaj, hozzatok orvost!

Azzal összeesett és meghalt. A golyó baloldalán ment be és szíve tájkát keresztfurta, még a jobb karján is áthatolt. A gyilkost nyomban letartóztatták és börtönbe kísérték. Tettét nem bánta meg — ugymond — *megfontolva cselekedett*.

Varga András freiter temetéséhez a zászlóalj egész tisztikara kivonult.

Halálos ítélet.

Mikor a gyilkosságot elkövette, a debreczeni hadbíróóság börtönébe hozták. A vizsgálat nem tartott sokáig. Bevallotta, hogy előre megfontolt szándékkal követte el a gyilkosságot és csak azt sajnálta, hogy csak az őrvezetőt löhette le. Még hármát szeretett volna lelőni, de hogy kiket, nem akarta megmondani. A debreczeni hadbíróóság **kötél általi halálra ítélté**, amint annak idején mi is megirtuk.

Hivatalból küldték meg a halálos ítéletet a felsőbb katonai bíróságnak is, ő felségének is, aki szabad folyást engedett az igazságszolgáltatásnak. Az erre vonatkozó leirat szerdán érkezett meg Debreczenbe. A szabályok értelmében pedig az ítélet 48 óra alatt végrehajtandó. A hadbíróóság meg is tette nyomban a szükséges intézkedéseket, a kivégzés idejét november 4-én reggel 3/4 hét órára kitűzte, **Bali** Mihályt pedig láviratilag értesítette.

Csütörtökön reggel erős fedezet alatt, vasra verve szállították át a péterfia utcai fogházból a Pavillon-kaszárnyába a halálra ítélt bakát, akit a siralomházza átalakított fogházban (Arrest.Gebaude) helyeztek el.

Hét órakor reggel hirdették ki előtte a halálos ítéletet. A hadbíróóság állott az őrnagy hadbíróból, 1 huszárszázados, 1 huszárfőhadnagy, 1 huszárhadnagy, 1 őrmester, 1 káplár és 2 huszár kürtösből. A bíróság tagjai az udvaron állottak fel két sorban egymással szemben; a tisztek baloldalt, az altisztek jobboldalt foglaltak helyet. A kettős sor egyik végén a hadbíró állt, a másik végén három szuronyos katona közt az elítélt, háta megett a tömlőcztartó (profusz).

Ekkor a kürtösök háromszor egymás után „vigyázz”-t fújtak, mire a hadbíró német nyelven felolvasta a halálos ítéletet. **Kriszta** Traján bambán bámult maga elé.

Hallatlan olcsó árak! csakis Gerő

➤ férfi ruha áruházában, ➤

DEBRECZEN, Placz-utca 47. sz. a Dréher sörcsarnok kapuja mellett (az „Emke” kávéházzal szemben.)

Nem értett bizony ő abból egyetlen szót sem. Csak akkor változtak el közömbös arcvonásai, amikor a tolmács megérte vele, hogy a kötél általi halálra szóló ítéletet jóváhagyták és azt végre is fogják hajtani.

De még akkor sem tört meg a daczos oláh legény. A kúrtósok lefújtak és ő szabályszerű kérdésként csinálva a tömlőcztartó előtt megindult kemény, szilárd léptekkel a siralomházba.

Az utolsó nap.

Alig tértek be a siralomházzá átalakított fogházba, a halálra ítélt kávé kivánt. Az oláh legény talán életében sem ivott kávé, de most, a halála előtt megkivánta. A tömlőcztartó, aki állandóan vele töltötte az utolsó napot, azonnal intézkedett, hogy a kávé hozzák.

Negyedóra telt bele, amíg a kávé elhozták és odatették eléje.

— No, idd meg — kínálta a tömlőcztartó.

— Nem kell — kiáltott fel dühösen az ítélt és leborult az asztalra, hogy elrejtse az előtörő könnyűit a tömlőcztartó előtt.

De a könyvek árja megindult és hangos zokogása mutatta, hogy a daczos oláh legény megtört. A halál gondolata megremegettette.

Jóságos hangon szólt hozzá a prófusz, hogy szálljon magába, bánja meg a bűnét, térjen a mindent megbocsájító istenhez.

— Bánom már, de mit ér az? — hörögte. Hisz' ugyis felakasztanak.

Hiába vigasztalta a prófusz, a legény csak akkor nyugodott meg, mikor valamennyire, Pap János gör. kath. esperes lelkész jelent meg nála.

Töredelmesen meggyóna a bűnét és magába szállt. Azután megáldozott. Vad, marcsona arczara a türelem és megnyugvás kifejezéseült. A pap egyre vigasztalta. Az ítélt többször türelmetlenül felkiáltott.

— Miért nem akasztanak mindjárt?

Szelid hangon felelt a tömlőcztartó:

— Ne türelmetlenkedjél fiam. Majd eljön az ideje annak is.

Majd a királyi kegyelem dolgába zaklatta kérdéseket a prófust, hogy mennyi időbe kerül, míg a válasz megjöhethet. Megmondta neki, hogy 3—4 óra alatt jöhet már válasz.

— De hátha nincs otthon? hangoztatta kétségbeesetten az ítélt.

Bali hóhér titokzatos érkezése.

Bali Mihály hóhér még csütörtökön délután 4 órakor érkezett meg Debreczenbe a fogdmegjeivel. Oly titokzatosan, a feltűnést kerülve érkezett, a vonatnak a gázgyárfelé eső oldalán szállván ki, hogy az érkezését biztosan senki sem tudta, de annál többfelét beszéltek róla. Az egyik szálloda tulajdonos borzongósan jelentette ki:

— Még egy ezres bankóért sem adnék a mesternek kvartélyt . . .

Bali legelőször is a pavillonka-

szárnyába hajtattott ki és ott jelentkezett. Majd a vesztőhelyet szemlélte meg, sőt délután 5 órakor a siralomházba is lement és szemügyre vette az ítélt Krisztát is.

Rendelkezők.

November 3-án állomás-parancs jelent meg a Kriszta Traján kivégzése felől. Ezt az állomás parancsot a napi parancs kiadásakor a debreczeni kaszárnyák összes legénységének tudomására hozták. Az eredeti tájékoztatások és rendelkezések így hangzanak:

November 4-én, reggel 7 órakor hajtják végre az ítéletet a közönséges gyilkolásért kötél általi halálra ítélt Kriszta Trajánon a ki a 101-dik gyalogezredben, mint gyalogos szolgált.

A kivégzést a raktárak udvarán végzik el. A fedezetet és a végrehajtáshoz ki rendelt csapatokat, valamint a holttest mellett őrseget a szolgálati szabályzat 97. §-ának I. része szerint a 39-dik gyalogezred szolgáltatja.

A kivégzéshez dr. Langfelder ezredorvost rendelték ki.

A fedezet 6 óra 50 percre rendeltett ki a kivégzés színhelyéhez. Az oldal-őrsoportok képező csapatokat is ugyanezen időre parancsolták ki a fegyelmifogház épülete elé.

A kirendelt csapatok öltözéke téli menet öltözet, hadi-tábori szerelék nélkül.

Kivégzés után a Kriszta holttestét a csapatkórház bonczházába szállítását rendeli a parancs, amelynek értelmében a 39-dik gyalogezred 1 altiszte és 4 gyalogosa a halottvivő hordágygyal tartozik jelentkezni az állomásőrségnél a kihült testért. És este temetik el a csapatkórház parancsnokság rendelkezése szerint.

Az ezred parancs.

A kivégzésre vonatkozólag a 39-dik gyalogezred parancsnoksága az állomás parancs rendelete szerint még különösen a következőket rendelte el:

A kivégzés alatt a vezényletet Tschuschner Ferencz őrnagy teljesíti. A fedezethez a 2. és 4. zászlóalj 1—1 századot állít ki legalább 80—80 emberből. A századok és szakaszok parancsnokait a zászlóalj parancsnokok rendelik ki.

Az oldal négyszöget képező őrcsapatot a 2-ik zászlóalj állítja ki.

A holttest átszállításához legénységet a 4-dik zászlóalj rendel ki.

Kívül a huszárság fog felállani, úgy hogy kíváncsi szem kevés fogja látni az ítélet végrehajtását.

A takarodó hangjainál.

Szállt, szállt az alkonyat. Az a borongós, az a hűvös őszi alkonyat, melyből a lemenő napnak egyetlen sugara sem villan vissza . . .

Az esti homály árnyai betelepdedtek a siralomházba is. A láztól égett, a láztól izzadt a marcsona ítélt feje, szeme . . . Elviselhetetlen rémségeket ringatott körülte az esti homály. Annyira nyugtalankodott, hogy gyertya világot kellett gyújtani . . .

Ez a pislogó fény oly kevés területet világított meg az ítéltre nehezdedő sötét, nagyon sötét éjszakából. Orczája majd a dactól, majd rettentés nyugtalanságtól izgult, majd ismét komor tekintető felmeredezett . . . Vajon az elmúlásnak milyen árnyképe vetődhetett lelke elé? . . .

De mi volt az? Fájdalmasan, szeliden, búbanatosan, sirámosan hallatszó hang zendült meg . . . A takarodót fújták a kúrtósok . . . A kaszárnyák altató danája zengedezett be az esti tájról a siralomház rémletes éjszakájába és az ítélt sirva fakadt, zokogni kezdett . . .

Az őrseg.

Az a szoba a pavillon kaszárnyában, ahol az éjjel a halálraítélt virrasztott, a fogház bejáratától jobbra van. Bentült a tömlőcztartó és a pap, azonkívül szuronyos katona sétált bent fel s alá. A folyosón is két katona, az ajtónál szintén fegyveres őr. Az udvarban is állandó őrzés czirkált. A szökés lehetősége is ki van zárva.

Az utolsó éjszaka.

Egész nap nem evett semmit a halálra ítélt, csak a cigarettákat fogyasztotta mohó gyorsasággal. Az esti szürkület leszálltával egyre bágyadtabb, törődöttebb és kétségbeesettebb lett. Olykor felugrott az asztal mellől, de visszarokkadt a székre. Jártányi ereje sem volt. Lehajlotta fejét az asztalra. Ugy látszik, hogy az álom elnyomta. De aztán felriadt újra. A csöndes éjszakán kopácsolás hangját vélte hallani. A hóhérlegények állították fel az akasztófát.

— Az új főgondnok. A debreczeni ev. ref. egyházmegye főgondnokává, az elhunyt Nadányi Miklós helyére Fráter Barna derecskei főszolgabíróvá választották meg nagy többséggel.

— A csapókeri olvasókör a tél és tavasz folyamán saját helyiségében hetenként kétszer felolvasó estélyt rendez. Az első felolvasás f. hó 5-én szombaton este 7 órakor lesz. Felolvasó dr. Burger Péter orvostudor ur. Tagok és érdeklődők szívesen láttnak. Kovács János ref. lelkész, olvasókör elnök.

— Tilos megrendelés gyűjtés. A rendőrségen feljelentést tettek a „Blum és társa” budapesti egyenruhazállító cég Ligeti nevű utazója ellen, aki engedély nélkül megrendeléseket gyűjt a debreczeni kaszárnyákban. A kihágási eljárást megindították ellene.

— Fényes esküvő volt csütörtökön délután. A debreczeni urikörök egyik bájos ifju agját, Hutiray Paulát délután vezette eltarhoz Székér Ernő. Az ifju párt Wolafka címzetes püspök szép beszéd kíséretében eskette össze a római katolikus templomban.

— A debreczeni dalegylet díszes és nagyközönség előtt tartotta meg az estére hirdetett hangversenyét. Az Arany Bika díszterme egészen benépesedett a közönséggel. Nagy tetszéssel jutalmazták a művészi előadást, különösen nagy hatást keltett a Lányi-féle „Rákóczy a határon” című remek dal.

— Hasi hagymáz. A hasi hagymáznak (hastifusz) ismét áldozata van. Szücs Mária, a nagyerdei fürdőház jegyszedőnője halt meg ebben a betegségben.

— A Petőfi Dalkör működő tagjait felkérem, hogy f. hó 4-én, azaz pénteken este 5 órára a Dalkör helyiségében mulatni megjelenjen szíveskedjenek. Szathmáry György körgazda.

— Versenyárgyalás hus és fűszerszállításra. F. hó 12-én délelőtt 9 órakor tartja a cs. és kir. helyőrségi élelmezési bizottság az 1905. évre szükséges élelmi cikkekre a versenyárgyalást. Ajánlatok a nevezett napig

pont 9 óráig adandók be, mert később vagy táviratilag érkezett ajánlatok figyelembe nem vétetnek. A pályázni óhajtok felvilágosítást a Pavillon laktanyában a bizottság irodájában kaphatnak, hol is a szállítási feltételi füzetek megtekinthetők.

— **Meghaltak.** Klein Margit izr. 17 hónapos, Fischer Jakab izr. 56 éves, Szücs Mária ev. ref. 57 éves, Ménes János ev. ref. 72 éves.

— **Érdekes esküvő.** Az általunk is megemlített házasságkötésről a Nagyváradai Napló ezeket írja: Dr. Kérészi Árpád debreczeni ügyvéd tegnap esküdtött örök hűséget Debreczenben Propper Herman debreczeni kereskedő leányának Ilonának. Az esküvői hirben érdekes az, hogy a vőlegény református vallású, a leány pedig zsidó. A Propper családot egyébként sokan ismerik és becsülik Nagyváradon is. A boldog fiatal férj pedig Debreczen ügyvédi karának egyik szimpatikus tagja.

— **Gyanus halál.** Csütörtökre virradó éjszaka hirtelen meghalt a 13 város utca 6. sz. a. házban Tót Ferenczné 28 éves menyecske. Holttestét beszállították a kórházba, ahol febonczolták.

— **Sületlen kenyeret árult.** A kenyér-piaczon Hajnal Gáborné mikiépesi asszonynál Balkányi Ede dr. kerületi orvos két romlott, penészes és így egészségtelen kenyeret talált. Hajnalét pedig szigorúan megbüntetik.

— **Házkutatás alkalmával talált szüzdohány.** A csapó utca 91. sz. alatt valami lopási ügyből kifolyólag Bikkfalvy Miklós házkutatást tartott özvegy Sipos Károlyné lakásában. A házkutatás nem vezetett ugyan eredményre, de azért még sem volt hiába való, mert a kitűnő szimatu Bikkfalvy 15 csomó finom szüzdohányt fedezett fel az ágy alatt, amelyet menten le is foglalt.

— **Épül a piac-utca.** Piacz-utca napnyugoti oldala lassankint messze elhagyja az átellenes oldalt, ahol legföljebb átalakítják a régi épületeket, de modern, új házakkal nem igen cserélik fel. A napnyugoti soron pedig máris egymást érik a palotaszzerű új házak. Most is épül egy, a szeczei Steinfeld palota. Még az idén lerombolják a közvetlen szomszédságában disztelenkedő ódon földszintes házat. Tulajdonosa, Fischer Adolf posztókereskedő ma adta be a tanácshoz a kérvényt, hogy két és félemeletes szép nagy bérházat építhessen ugyanott. A terveket Fejér Lajos és Ritter Ignác budapesti műépítésszek készítették. A kőműves munkákat pedig Hegedüs István helybeli építész vállalta fel. Jövő tavasszal ugyancsak modern bérházak építését kezdik Piacz-utca emez oldalán a Svetics intézet és Geiger Simon.

— **Lelegelt rozsvetés.** Kozma Jánosné Márta Maria a rendőrségen panaszt tett Matkó András és Tóth Mihály juhászok ellen, akik 120 darab juhot hajtottak a rozsvetésére és legeltették. A vizsgálatot megindították.

— **A pap és a szerencse.** Komolyan halad este hazafelé a Szent-Anna utca elején a tisztelendő ur. Egy körülboázott nyaku hölgyecske meg el mellette és hirtelen felkiált:

— Pappal találkoztam, nem lesz szerencsém! . . .

A tisztelendő ur csak rátekin, máris tudja, kivel van dolga s minden felindulás nélkül feleli reá:

— Menj fiam a kaszárnyába, hátha mégis lesz! . . .

— **Megbokrosodott lovak.** Az Eötvös-utcán tegnap este Diószegi János gazdálkodó felügyelet nélkül hagyta négy lovát. A lovak elragadtak és neki mentek a lámpakarónak amely elgömbült, a gáz kiömlött, a lovak tovább rohantak, míg végre a rendőr hozta rendbe az ügyet olyan formán, hogy a gázcsövet a lovak elfogatása után betömte. Diószegit megbüntetik és az okozott károkat is behajtják rajta.

— **Sikkasztó mosónő.** Alig van nap, hogy Trencsén Jánosné mosónő ellen feljelentést ne tegyen valaki. A legújabb káros Guttmann Izsák Simonffy-utca 32. sz. a. lakos, akinek 38 korona értékű ruháját, amelyet neki mosatni adott, elzalogosította.

— **Igaz jószág nem vész el.** A minap közöltük, hogy a balkányi csendőrség csavargó cigány-párt tartóztattott le, akiknél 2 értékes karikagyűrűt találtak, melyről azt állítják, hogy Debreczenben találtak. A káros jelentkezett az ujsághir nyomán Eperjesi Imréné bihari-telep 6. sz. a. lakosnő személyében, aki a 2 gyűrűt és 72 korona készpénzt szeptember 30-án az utcán elvesztette. A nem becsületes megtalálót jogtalan elsajátításért vonják feleletre.

— **Elütött kocsi.** Guti István a rendőrségen panaszt tett Balog Sándor ellen, hogy a kocsirod és a hámfája elütött. A vigyázatlan hajtás miatt az eljárást Guti ellen megindítják.

— **Lopások.** Rosenfeld Mórné Rosinger Katalin feljelentette Pazdisz Anna csavargónőt, hogy 6 korona értékű fehérneműt lopott tőle. D. Pap Antal kollégiumi hetes kabátzsebéből 14 korona készpénze tűnt el. A tettest nyomozzák.

— **Zene-estély a Magyar-Király kávéházban.** Napról napra fokozottabb látogatottságnak örvendő pompásan berendezett Magyar Király kávéházban ma este Kiss Béla teljes zenekarával hangversenyt tart. A figyelmes és előzékeny kiszolgálásról az előnyösen ismert Erős Jakab kávészakos gondoskodik.

— **Dr. Rózsa Ignác** Karlsbadi fürdőorvos Karlsbádból hazatért s a téli hónapokon át orvosi gyakorlatát — emésztőszervi betegségekben szenvedőknek piacz utca 32. szám alatt (Szedlák és Vámos-ház) folytatja.

— **Eleven halak a Dreher féle téli kertben,** ma este szegedi halászlé, melyet egy szegedi halász készít, továbbá *Harcza, Kecsege, Ponty, Csuka, Balatoni süllő, Óz, Bécsi virstli, Frankforti virstli,* sokféle oszonna-ujdonság. Martinkai ujbör literje 30 krajczár.

— **Legfinomabb angol és Söllingeni zsebkések,** ollók, borotvák és borotváló készülékek, valamint mindenféle toillet-czikkek olcsón beszerezhetők **Mentze Henrik ujdonságok áruházában,** Piacz- és Szent-Anna utca sarkán.

— **Letzter József** fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piacz-utca 44. Dr. Ujfalussy-ház. Állandó fényképképzés a műterem kapubejár atánál lévő kirakatban látható.

x **Villanylámpákhoz új töltések érkeztek Mentze áruházába.**

x **Felvilágosításul!** A lapokban hirdetett kölcsön szerzők 3 1/2-4%-os törlesztéses kölcsönök kieszakozását ígérk a birtok 2/3 értékéig, készpénzben folyósítva.

Az elhallgatottakat vagyok bátor a n. é. közönség szives tudomására hozni. — Én is összekötésben vagyok azon pénzintézettel, ahol 3 1/2%-os kölcsön kieszakozható a birtok fele értékéig. A zálog levelek igaz, hogy készpénzben: de 10-12% levonással számoltatnak el, míg a 4%-os kamatu kölcsönnél 4-5% a levonás. A birtokot úgy szokták becsülni, hogy annak 2/3 része kiadható legyen.

A bekebelezési illeték csakis kötelezvény kölcsön átconverálásánál lesz elengedve. Váltóhitelnél semmi engedmény nincsen!

Ha olcsó kamatu kölcsönre óhajtaná terhea tartozásait átconverálni, 27 pénzintézetteli összekötéseimnél fogva alkalmat és módot nyujthatok ahhoz, hogy kölcsön ügyét a legelőnyösebben intézzem el.

Bővebb magyarázatokat tartalmazó tervezeteket ingyen adok bárkinek.

Telekkönyvi kivonat s kataszteri birtok ivének átvizsgálása után — melyet kívánatra én is beszerzhetek — azonnal megmondhatom, mennyi s minő kölcsön eszközölhető ki birtokára. — Megbizatását kérve, vagyok mély tisztelettel **Rácz Béla** bankbizományos.

VÁROSI SZÍNHÁZ.

Folyó szám 40. Bérlet 30-ik szám (G) Debreczen, péntek, 1904. november 4-én:

Boccaccio.

Nagy operette 3 felvonásban. Szövegét írták: Zell F. és Genée R. Fordította: Evva Lajos. Zenéjét szerző: Souppé F.

Személyek: Boccaccio, novellairó — Sugár Aranka, Pietro, Palermo hercege — Mezei Andor. Scaldza, borbély — Szilágyi Aladár. Beatrice, neje — Rózsa Lili. Lotteringi, kádár — Karacs Imre. Izabella, neje — Rományi Mária. Lambertuccio — Krémer Jenő. Petronella, felesége — Havasi Szidi. Fiammetta, nevelt leányok — Krémerné. Leonetto — Iványi Antal stb.

Holnap, szombaton, november hó 5-én, bérlet 31-ik szám „A“

Nagymama.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Csiky Gergely

Színészszerződötések. A Színészeti Közlöny a következő szerződötéseket közli most; Andorfy Péter a pozsonyi színház új igazgatója szerződötette ujabban a jövő októbertől Halmayné Emma énekesnőt, Somlár Zsigmond jellemszínészt. Könyves Jenő hősszerelmes színészt Pesti Ihász a szabadkai színház igazgatója szerződötette. — Szendroy Mihály igazgató szerződötette Fenyvessy Margit énekesnőt, valamint H. Novák Irén szubrette és társalgási színésznőt — Sugár Jolán énekesnőt októbertől jövő évi husvétvasárnapig a Népszínház igazgatója szerződötette. — Békésy Gyula baritonistát mostantól Krecsányi Ignác, a temesvári színház igazgatója szerződötette. — Somogyi Károly, a nagyváradai színház igazgatója szerződötette jövő és virágvasárnapjától Angyal Ilka hősnőt, Gerlaki Hermin szubrette énekesnőt, Simon, Mariska vigjátéki fiatal anyát Pesti Ihász Lajos szabadkai társulatától.

A nagymama. Szombaton lesz a reprize Csiky Gergely 3 felvonásos vigjátékának, melynek a czime „A nagymama.“ A vigjáték főbb szerepeit Ebergényiné, Szabó Irma, Havasy Szidi, Arday Ida, Kováts Gizella, Csiky László, Palágyi Lajos, Krémer Jenő, Faragó Ödön, Csörtös Gyula és Virághaty Lajos játsszák.

TÁVIRATOK.

Vihar a házban.

Budapest, november 3.

Tallán miniszter czáfolván Rakovszkyt, a Rába-szabályozás ügyéről áttértek Kossuth Ferencz azon indítványára, hogy az orosz-japán vérengzéseknek vessék végét. Kiválynkat kérjük fel a békeszerzésre. Kossuth indítványát a japánok dicsőítésével hosszabbban indokolta meg.

Tisza István a semlegességre hivatkozva elvetését javasolta az indítványnak. A többség el is vetette.

Ezután következett az óriás vihar, midőn Lengyel Zoltán személyes kérdésben szólalt fel és egy a lapját, a Független Magyarországot érintő megjegyzésre a következőket jelentette ki:

— Igaz, hogy nem függetlenségi párti a lapom, az igaz, hogy én is kiléptem a függetlenségi pártból, de azért az is igaz, hogy a függetlenségi párt nem harcol komolyan az ország függetlenségéért...

Oriás vihar támadt erre a kijelentésre. Még pedig a baloldaliak ütötték a padot. Ugy hogy Lengyel Zoltán nem is folytathatta beszédét. Az elnöknek még az ülést is fel kellett függeszteni.

Az ülés megnyitása után a Münnich-és Veszter-féle ösmert összeférhetlenségi ügyekben sorsolták ki a bíróságot, a mely az ülés után azonnal összeült és Münnichet felmentették.

Mit akar Tisza?

Budapest, november 3. A kormánypart az este nagy gyűlést tartott, amelyen Tisza nyilatkozott a házszabály-revizio tervelt módosításai felől. Röviden fogja indokolni és reménykedik, hogy az ellenzék hazafias elemei sem szegülnek ellene. Kijelentései 3 főpontban foglalhatók össze:

1. Nem akar semmiféle újabb reviziót, csak a technikai obstrukciónak akarja elejét venni a meglevő alapon.

2. A házrendjének és méltóságának megőrzésére az elnöki jogok kiterjesztését akarja.

3. A budget-vita tárgyalása korlátolt időközben ejtessék meg.

Lang Lajos, Nagy Ferencz, Vancsó és többek hozzászólása után a tábor hűvösen fogadta a kijelentéseket, bár Gajári és a Tisza-klika több tagja folyton a képviselők között bujkált és nógatta, ugratta volna őket az éljenzésre és helyeslésre.

A Kossuth-párt helytáll.

Budapest, november 3. A függetlenségi párt is nagy értekezletet tartott Kossuth Ferencz elnöklésére. Tisza kijelentéseiről értesülvén, az igen gyöngye hatást keltett, sőt derűtlenséggel fogadták a visszavonulási érveit.

Kossuth, Kubik, Olay mind odanyilatkoztak, hogy az általa kitért helyezett revizióba sem mennek bele, hanem ellene a legélesebb harcra indulnak.

Harcok Port-Arturnál.

London, november 3. A japánok megkezdtek az előnyomulást. Az északi részen sok sikert értek el. Romhalmaz az erősség; hanem a déli domboknál most is ötezernél több japán fekszik temetetlenül.

A japánhajóhadat szaporították. A nagy főrohamat mára határozták el. Port Artur végnapjaira következnek abból is, hogy a német követ 24 német alattvalónak a szabad elvonulása érdekében közbelépett a japán kormánynál.

Közgazdaság.

Terménylőzsde.

[Svarcz E. debreczeni bizományos távirati jelentése.]

Budapest, 1904. november 3.

Amerika fél czenttel magasabb. Nálunk változatlan áron körülbelül 18.000 mmáza búzát váltottak a malmok magukhoz.

Határidők reggel változatlanul indultak, az üzlet folyamán a szerint, amint több vevő vagy eladó jelentkezett, többszöri ingadozásnak voltak kitéve. Reggeli 10:05 filléres ár után 9:08-ig esett az áprilisi buza árfolyama és este zárul:

októberi buza	-----	
1905. áprilisi buza	10.04.—05	
októberi rozs	-----	
1905. áprilisi rozs	7.87.—88	
októberi zab	-----	
1905. áprilisi zab	7.15.—16	
1905. májusi tengeri	7.45.—46	
juliusi	-----	
szeptemberi tengeri	-----	
1905. augusztusi repce	11.15.—25	

Debreczeni piacon árai. A vásárfelügyelőség jelentése szerint az 1904. év november 6-án megtartott heti vásárok árai a következők:

	kor.	fill.	kor.	fill.
Buza	18	—	19	80
Kétszeres	17	—	—	—
Rozs	13	40	—	—
Árpa	—	—	16	—
Zab	—	—	14	60
Tengeri	18	80	—	—
Köles	15	—	—	—
100 kg.	kor.	fill.	kor.	fill.
Szalonna só	124	—	136	—
uj	120	—	128	—
Háj	136	—	—	—
Zsír	144	—	144	—
Kihizott sertés	88	—	66	—
Sertéshus	—	—	—	—
Széná 100 kg.	10	—	—	—
II. rendű	9	—	8	90
Ló felhajtatt	—	—	470	drb.
Elkelt	—	—	280	„
Szarvasmarha felhajt.	—	—	760	„
Elkelt	—	—	510	„
Sertés felhajtatt	—	—	1150	„
Elkelt	—	—	805	„

Nagy raktár

**Szőnyeg
Függöny
Butorszövet
Linoleum
Bőrvászon
Ágy- és Asztalterítő
Flanell takaró
Pokrócz
Paplan és Matraczokból
Donogán és Somossy**

Kunz József és Társa utócai cégénél
DEBRECZEN, Kistemplom-bazár.

Kardos László

Kossuth-utca 9.

Őszi és téli cikkek csakis jó minőségben határozott ár mellett. Menyasszonyi kelengye, férfi- és gyermek fehérnemű.

Fényképészeti cikkek.

Láda kofferek

uti készletek, pénz-, szivar- és levéltárczák,

férfi fehérneműek

(mérték után is készülnek.)

Solingeni kések, ollók, borotvák, haj-, köröm- és ruha kefék, fésűk, szappanok, tükrök nagy választékban, — jutányos áron kaphatók

BORSOS KATA

műipar és férfi divat áru raktárában

DEBRECZEN, városház épület.

Bőr áruk.

Megérkeztek

az őszi és téli idényre a legújabb

**Női divatkelmék,
Blouse selymek,**

remek kivitelű

mosó flanelek, vелеzek

SZABO LAJOS FIAI

Debreczen, Rózsa-tér.

A gázkandallóval való fűtés

a legszebb, legbiztosabb és legjobban szabályozható

nem füstöl, nem kormoz, nem szemetel,

nem rontja a levegőt, disziti a lakást,

nem drágább a fatüzelésnél.

Berendezése megrendelhető a légszeszgyárnál.

Apró hirdetések.

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 4 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Pénzkölcsön. Rövid lejáratu kölcsönöket bármily összegig kezes nélkül egy ora alatt, ház és földbirtokra három nap alatt megszerez Héry Gyula bankirodája Péter fia u. 40.

Szöllősgazdák szövetségénél Piacz utca 81. sz. a fajborok kiforva hectoliterenként 36 koronájával kaphatók.

A „Bodegá”-ban Rosner Mártornál Piacz utca 75. Naponta friss virstli és szép hideg felvágottak, valamint kitűnő italok kaphatók.

Nevelőül ajánkozik egy felső kereskedelmi iskolai 3 éves halgató polgáriskolás vagy reáliskolások mellé. Gyorsirással. Czim a kiadóban.

Jó házból való fiu (árva is lehet) tanulónak felvétetik Besseney Gyula asztalosnál Csemete u. 7.

Egy jókarban levő csinos batár jutányos áron eladó Jókai utca 10. sz.

Irodai alkalmazást keres egy jó családbeli 18 éves kisasszony. Szerény feltételek mellett is elvállalja az alkalmazást. Czim a kiadóhivatalban.

Egy utcza és egy előszobábol álló garcon lakás kerestetik közel az Arany János-utczához. Czim a kiadóhivatalban.

Ugyvédjelölt, ki a joggyakorlatot Debreczenben kívánja elsajátítani, irodát keres. — Czim a kiadóban.

Vasajtók építkezésből visszamaradt, olcsón eladó. Nemzetőr-utcza 1. sz. a.

Irodai alkalmazást keres egy kisasszony. Czim a kiadóhivatalban.

Egy külön konyha szoba hozzá tartozóival azonnal kiadó Bercsényi utca 69. sz. alatt.

Ingyen kapja a Debreczeni Független Ujság minden előfizetője a december hó első napjaiban megjelenő *képes nagy naptárát*. Előfizethetni a hó bármelyik napjától lehet a kiadóhivatalban Piacz utca 47/49. telefon 18. és 339.

Kötszer felszerelés gyári előírás szerinti, megvételre kerestetik. Czim a kiadóhivatalban.

Jó írásu egyén irodai munkákra jutányos áron vállalkozik. Czime a kiadóban.

Óras segéd kis és nagy munkás vidéki városba kerestetik. Czim a kiadóban.

40 hold föld, a melyből 8 hold termő szőlő és gyümölcsös igen közel Debreczenhez, kitűnő homok talaj örök áron eladó. Czim a kiadóban.

Arjegyzéket kívánatra ingyen. — Új töltésű villamos zsebámpák érkeztek. — **Debreczeni első elektrotechnikai vállalat** távbeszélő és távjelző berendezésekre, villamhárítók, villamvilágítás és erő átvitelre, villamos jelzőtelepek, tűzjelzők, vizállásmérők. Elvállal mindennemű az elektrotechnika szakába vágó berendezéseket és javításokat **Földvári L.** Kossuth-utcza 1. szám az udvarban. — Telefon szám 168. Távbeszélő és táviró építéshez szükséges mindennemű készülékek és anyagok, valamint gyógyászati, physikai készülékek és telepek raktára.

Használt vetőgépek, teljesen kijavítva minden nagyságban teletelőség mellett a legolcsóbb áron elővő; fizetési feltételek mellett kaphatók. **Rámer Sándor** nagytrafik udvar, Piacz u. 26. Ugyanott vetőgépek kölcsön is kaphatók.

Vadász
öltönyök
dus választékban!

egy bőrrel beszegett kitűnő
tűdéből készült teljes öltöny
K. 32. bőrkabát szőrme
béléssel K. 70. — bőrkabát
szövetbéléssel K. 32.

Koch Testvérek
Debreczen
Piacz-utca 51. sz. (Csanak-ház.)
ARJEGYZÉK INGYEN.

Az 1895. évi Cairói s az 1896. évi Londoni egészségügyi kiállításokon díszoklevél s arany éremmel kitüntetve s orvosi tekintélyek által kipróbált s nagyobb kórodákban kitűnő sikerrel használt külszer

Reuma-szesz és Erő-Fluid

biztos s kiváló gyors hatású a test bármennemű csúszos bántalmait, u. m. köszvény, csusz, reuma, ischiás, asthma, stb. ellen.

Hatása némely esetben meglepő, amennyiben gyakrabban idültabb eseteknél is már egyszeri bedörzsölésnél a fájdalmakat teljesen megszüntette.

Fog- és fejfájást 5 perc alatt megszüntet.

Egy üveg ára használati utasítással 1 korona erősebb üveg 2 korona 40 fillér.

Főraktárak Budapesten: **Török József** ur gyógyszerárában, Király-utca 12. és **dr. Egger A.** ur gyógyszerárában, Váci-körút 17. szám. — Ugyazintén a főváros s a vidék csaknem összes gyógyszerárában valamint a készítő

Widder Gyula gyógyszerésznél
S.-A.-Ujhely 12. szám.

Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek.
Debreczenben: **Mihalovits Jenő, Dr. Rotschnek V. Emil, Tóth Béla** és **Szilcz Perencz** gyógyszerészeknél

DIVATOS

IZLÉSES ÉS

JUTÁNYOS

női és leány felöltők és kalapok

legnagyobb választékban

Rózsá

női divat-
áruházában
DEBRECZEN,
Kistemplom-bazár.

Külön női kalap szalon. Saját szücs-műhely.
Gouvre és plissirozás gyorsan és pontosan készül.

Szőnyegek,

Csipke és gyapju függönyök

Ágy- és asztalterítők,

flaneltakarók, pokrócok

Viaszos vásznak

olcsó, szabott árakban

kaphatók

SZABÓ LAJOS FIAI

czégnél

DEBRECZEN.

Használt

Gáz- és benzinmotorok

olcsó eladása.

Egy 8 lóerejű Polke-féle; egy 1 lóerejű Langen- és Wolff-féle, egy 1½ lóerejű Warchalofszki-téle gyártmányu

gázmotor

egy 8 lóerejű Polke-féle, egy 1 lóerejű Kropp-féle

benzinmotor

kifogástalanul kijavítva, jótállás mellett jutányos áron eladatik

PESCHAT és ROTH

motorgyárosoknál

BUAPEST, VI. Röck-Szilárd-utca 40.